

Peruu 11.11.2014 – 2.12.2014

Reisiseltskond: Rene, Hannes, Kadri, Uku
Märkmed tegi: Uku

Retke ettevalmistus on üsna pikk ja tülikas. Mingit ideaalset plaani ei suuda me välja töötada ja panustame palju improvisatsioonile. Palju aega kulub kohtade välja otsimisele, erinevate bronnide tegemisele ja linnutrennile (määrajaks ustav Schulenberg et al.). Need, kel hangitud määraja kõvakaaneline versioon, peavad need pehmekaanelisteks kujundama, et raamat metsas rapsides kapsaks ei läheks. Määrajast seevõrd, et info on levilate osas kohati vananenud ja levilate kontrollimiseks on e-Bird hea abivahend. Paljude keerukate rühmade pildid pole väga hästi õnnestunud (N: tikatlated, canasterod, spinetailid, woodcreeperid, emased koolibriid). Nende puhul sai sageli liigi määratud fotode põhjal, pärast internetis leiduva materjaliga võrdlust. Linnuhääled ajab Xeno-cantost kokku Uku. Paari tuhande faili korrastamine võtab peaaegu nädala, aga see on maastikus hädavajalik materjal. Peruus on linnuliike ligi 2000, nii et eelneva kodutöö vajalikkust ei saa alahinnata. Marsruuti planeerisime eelkõige Valqui linnupaikade raamatu põhjal, lisaks vaatasime retkepäevikuid, ortofotosid ja e-Birdi andmestikku. Rühma peale kokku kohtasime Peruus 475 linnuliiki (lisaks 5 sissetalutud liiki), mis on neotroopika-amatööridele väga hea tulemus. Imetajaid suutsime määrata 8 liiki. Päevaraamatus kasutame võimalusel eestikeelset linnunimetust. Kui seda pole, siis tuleb leppida inglise keelega (seda ka osade liigirühmade osas). Retke pildimaterjal leidub siin: <http://www.estbirding.ee/pildid/thumbnails.php?album=55>

11.11

Hannes ja Kadri veedavad enne ookeani ületamist Kataloonia iseseisvusreferendumi järgse päeva Barcelonas. Järgmisel hommikul saame lennujaamas kokku ja lend viib meid üle Madridi Kolumbiasse, kuhu saabume õhtul. Uku ja Rene suudavad tund enne päikeseloojangut Bogota lennujaamast välja pääseda ja linnamaastikus 10 liiki linde näha. Kolumbia tehtud!

Bogota

Summer Tanager 1

Great Thrush 10

Eastern Wood Pewee 5

Empidonax sp 1

Eared Dove 5

White-tailed Kite 1

Rufous-collared Sparrow 3

Tropical Kingbird 2

Cliff Swallow 1

Scarlet Tanager 1

12.11

Saame rendiauto valutult kätte ja sukeldume kaootilisse Lima liiklusesse. Läheb vaid 15 min kui kohaliku politsei tähelepanu võidame ja meid peedistama hakatakse. Autol ei põle tuled ja see on hirmsuur rikkumine (v.a. juhul, kui oled kohalik, kelle autol on tuled näiteks lihtsalt ära kukkunud).

Aliast mängides ja haledat häält tehes lastakse meid 15 USD altkäemaksuga minema ja Rene pääseb napilt Peruu autokoolist. Oleme natuke ära eksinud ja peame läbi slummi õige teeotsa üles leidma. Tänavail koperdab kohalikke joodikuid ja piirkond on väga rämmas. GPS juhatab meid turvaliselt tagasi Pan-Ameerika kiirteele ja jätkame sõitu põhja suunas.

Kõrbemaastikus on linde vähe. Lomas De Lachay kaitseala leidmine on imelihtne ja rohelisemas maastikus hakkab kohe ka linde nägema. Juba enne kaitseala väravast sisenemist suudame lähedaselt põllult pesal istuva andi tülli (*Eudromias ruficollis*) leida. Linnuelu on siin uhke ja näeme enamiku kohustuslikest liikidest ära. Eriti meelde jääb on koolibriide sagimine kohaliku rohumaa kohal, mis on üsna ootamatu elupaik sellele liigirühmale. Kotkasviusid (*Geranoaetus melanoleucus*) on palju pea kohal tiirlemas ja põõsastikes kisavad kold-mägi papagoid (*Psilopsiagon aurifrons*). Lähedal asuvas Salinase laguunis on hirmus veelinnumõll. Flamingosid, kajakaid, kahlajaid ja parte on siin suur seltskond. Õhtune viimane üritus on Lomas De Lachay idaküljel Cactus Canastero't (*Asthenes cactorum*) jälitades. Sellest liigirühmast saab meie pidev painaja. Varjulised teised. Ööseks jõuame tagasi Limasse viisakasse surfarihotelli. Rene liiklusega kohanemise oskus on kiiduväärt. Tundub, et juhiloa ja hullupaberid käivad siin käsikäes. Meie juhil on mõlemad taskust võtta. Kõrged „lamavad politseenikud” tahavad vägisi auto põhja kratsida, täites oma eesmärgi liigagi hästi. Kiirteedel tuleb sageli ka väikest teemaksu maksta.

Lima

Feral Pigeon ++

West Peruvian Dove ++

(Scarlet-fronted Parakeet 2) C/E-cat?

Black Vulture ++

American Kestrel 10

Black-crowned Night Heron 1

>N

Neotropical Cormorant 50

Tropical Kingbird +

House Sparrow +

Cattle Egret +

Croaking Ground-Dove +

Blue-and-white Swallow ++

7:30 - 8:30

Franklin's Gull 2000

Groove-billed Ani 5

Lomas De Lachay

Least Seedsnipe 5

Coastal Miner 5

Tawny-throated Dotterel 1 ad + pesa munadega

Short-eared Owl 3

Burrowing Owl 2

Peruvian Meadowlark 50

Variable Hawk 15

Band-tailed Sierra-Finch 5

Eared Dove 50

Oasis HB 1
Yellowish Pipit 1
Purple-collared Woodstar +
Peruvian Sheartail +
Cinereous Conebill 20
Amazilia HB ++
Black-chested Buzzard-eagle 5
Rufous-collared Sparrow 150
Grassland Yellow-finch 50
Andean Tinamou 1 h
House Wren 10
Mountain Parakeet 50
Hooded Siskin 50
Vermilion FC 3
Chiquanco Thrush 2
Collared Warbling Finch 2
Aplomado Falcon 1

Salinas

Andean Coot 5700
Chilean Flamingo 370
Cinnamon Teal 26
Great Grebe 42
Moorhen 100
White-cheeked Pintail 400
Snowy Egret 15
Great White Egret 1
Franklin's Gull 1000+
Snowy Plover 3
Black Skimmer 3
Elegant Tern 500+
Black-crowned Night-heron 1
Gray-hooded Gull 5
Peruvian Booby 20
Peruvian Pelican 15
Turkey Vulture 1
Spotted Sandpiper 5
Gray Gull 2
American Oystercatcher 15
Black-necked Stilt 1
Kelp Gull 10
Semipalmated Sandpiper 3
Puna Ibis 1
Royal Tern ++
Belcher's Gull 10+

Lomas De Lachay E side
Cactus Canastero 3
Thick-billed Miner 1

Pärast väsitavaid lende ja nendele kohe järgnenud linnupäeva lesime voodis päikesetõusuni. Peale seda teeme tiiru Miraflorese rannas, nähes natuke tüüpilisi rannikuliike. Edasi suundume Pantanos De Villa kaitsealale, kus veedame pikemalt aega. See on Lima lähisel populaarseim linnupaik. Siinsel märgalal on mitu linnutorni, kus näeme valiku veelinde ja roostikuliike. Kajakanumbrid on rannas hirmsuured ja merel käib kõva lindude liikumine. Näeme isegi tormipääsusid (*Oceanites sp.*) kaugel lendamas.

Lõunasöögi saame teeserva kohvikust. Söögi kohtade leidmisega asustatud piirkondades probleeme kunagi ei teki, sest kohalikud söövad ise ka palju väljas. Lõunasöögiks paistab olevat kohustuslik kanapuljong nuudlitega. See on imeodav ja tõsine kaloripomm. Õhtuti söime ise rannikualal mereande, sisemaal tavaliselt mingit riisi-kana segu. Piprasegu tuuakse lauale eraldi, seega teravamalt kraami saab ise doseerida. Kohalik köök on üsna mitmekesine ja väga odav. Supid on imehead. Hommikune kohv on kehvapoolne. Cafe con leche, mis meie arvates võiks olla kohv piimaga on pigem piim kohviga – sooja piima sisse valatakse külma kohvikontsentraati. Nescafe rämps kohvi on väga populaarne. Kohalik kohvitoodang läheb ilmselt suuremas jaos ekspordiks ja kohalikule letile väga ei jõuagi. Mägedes kuulub lihalalikusse eksootilisemaid elukaid nagu laama, alpaka ja merisiga. Üllatavalt palju näeb hiina restorane (Chifasid) – nii rikka toidukultuuriga riigis üllatav fenomen. Väikestes supiköökides õlut tavaliselt ei müüda, suuremates toidukohtades küll.

Cerro Azulis teeme taas improvisatsioonilise linnupeatuse ja vahime kohalikul rannapromenaadil viimases valguses merelinde. Näeme mõned galapagose albatrossid (*Diomedea irrorata*), söödikännid (*Stercorarius parasiticus*) ja Peruvian Diving Petrel'eid (*Pelecanoides garnotii*). Jätkame mööda rannikualasid kuni Paracaseni, kust otsime öömaja. Üritame umbkeelsetelt hotellitöötajatelt omale paadiretke kaubelda, kuid neile on raske selgeks teha, et tahame Ballestase turistireisi asemele minna väikese kalapaadiga kaugele merele. Eks näis mis homme toob. Igal juhul ostame Ballestase saare reisi ka homseks valmis, sest linnuvärki taipava paadimehe leidmine pole siin väga lootustandev.

Lima, Miraflores
Bananaquit 2
Inca Tern 10+
Scrub Blackbird 2
Harris's Hawk 1
Blue-gray Tanager +
Long-tailed Mockingbird 2

Pantanos De Villa
Osprey 1
Greater Yellowlegs 5
Lesser Yellowlegs 20
Baird's Sandpiper 1
Least Sandpiper 10
Killdeer 10
Striated Heron 1
Many-colored Rush-tyrant 5
Wren-like Rushbird 10
Blue-winged Teal 1
Pied-billed Grebe 3

Ruddy Duck 1
Little Blue Heron 1
Storm-petrel sp 10
Guanay Cormorant 50+
Ruddy Turnstone 2
Franklin's Gull 30000+
Whimbrel 50
Vermilion FC (sooty morph) 1

San Pedro rand
Sanderling 1300+
Franklin's Gull 6000+
Willet 300+
Whimbrel 150+
Hudsonian Godwit 1
Semipalmated Sandpiper 50
Wilson's Phalarope 1
Black-necked Stilt 50
White-tufted Grebe 1
Western Sandpiper 1
Pectoral Sandpiper 1
Short-tailed Field-tyrant 1
Peregrine 1
Puna Teal 1 - rari

Puerto Viejo
Least Bittern 1

Cerro Azul
Yellow-crowned Night-heron 20
Black Skimmer 6
Arctic Skua 31
Waved Albatross 1 + 2 sp
Sandwich Tern 1
Red-legged Cormorant 2
Peruvian Diving-Petrel 50
Barn Swallow +

14.11

Linnumehed käivad varahommikul ümbruse põldudel peruu jämejalga (*Burhinus superciliaris*) ja muud lindu otsimas. Üht-teist saabki leitud ja järgneb reis Ballestase saarte linnumõllu keskele. Sajad turistid pakitakse kiirpaatidele ja poole tunniga ollakse kohal. Tasub mainida, et selle paadiretke ajal kiire tempo tõttu merelinde vaadelda ei saa. Guaanokormorane (*Phalacrocorax bougainvillii*) on saartel kümneid tuhandeid ja merel käib suulade *feeding-frenzy* – nähtus, kus tuhanded merelinnud pommitavad kõrgel õhust kalaparve. Kena elamus.

Teeme kalkulatsioonid pakutava paadisõidu osas ja see tundub perspektiivitu ning jätame diili ära.

Kuluks liigselt aega, raha ja tulemus oleks prognoosimatu. Ega me ise ka ei tea, mis distantisilt pelaagilisem linnumõll võiks alata ja süüa ka meil pole hangitud. Kui kohalikku paadiparki hinnata, siis lõpetame halvemal juhul merepõhjas. Ka Rihol oli pelaagilise sõidu korraldamisega sekeldamist ja temagi jättis retke tegemata. Teeme hoopis Lagunillases ägeda vaatlusõhtu kahlajate seltsis ja saame palju värvimärgiseid ära loetud. Hiljem selgub, et need hallrüdid (*Calidris pusilla*) on kõik siin aasta varem rõngastatud. Näeme ka vähearvuka kõrbe-väiketiiru (*Sterna lorata*) ja Surf Cinclodes (*Cinclodes taczanowskii*) poseerib mõne meetri peal. Omal käel pelaagilistele aladele pääsemine eeldab kalameestega otse suhtlemist s.t. head hispaania keele oskust ja löövat karismat, et poolpohmas seltsimeestele oma eesmärgid selgeks teha. Ka söödakraami hankimine kalameestelt peaks õnnestuma kui kalasadamates liikuda.

Paracase põllud
Peruvian Thick-knee 3
Lesser Nighthawk 5
Vermilion FC
House Wren
Cinereous Conebill
Coastal Miner
Croaking Ground-dove
Scrub Blackbird
Blue-and-white Swallow

Islas Ballestas
Surf Cinclodes 2
Humboldt Penguin 100+
Grey Plover 1
kolooniad + feeding frenzy 1

>

Blue-black Grassquit 5
Peruvian Thick-knee 2

Lagunillas
Surf Cinclodes 2
Grey Plover 1
Ruddy Turnstone 20
Spotted Sandpiper 2
Larus/Sterna 5000+
Peruvian Pelican 500+
Sanderling 100+
Semipalmated Sandpiper 50+
Peruvian Booby 10000+
Royal Tern ++
Peruvian Tern 3
Semipalmated Plover 2

Hommik möödub kõrbes haruldast Slender-billed Finchi (*Xenospingus concolor*) taga ajades. Leiamegi liigi mingist suvalisest kohast, kust varem vaatlusinfot pole olnud. Meel hea, liigume edasi põhja suunas randu läbi vaadates. Pisco rannas on palju linnumelu. Siin linnas proovime ka sularaha varusid täiendada. Millegipärast on pankades pikad järjekorrad ja sahmerdamine. Kohaliku kasiino uksele on hoiatav silt – tulirelvadega mitte siseneda. Nagu linnuraamatuski mainitakse polevat Pisco pimedal ajal parim ajaveetmiskoht. Kaome siit kohe, kui Kadri endale uued tennised saab hangitud. Õhtupoolikuks jõuame Andide jalamile Inca Huasi varemete juurde. Viskame Kadri kultuursete kivide vahele kohaliku giidiga ekskurseerima ja ise ajame lähistel kultuurmaastikus linde taga. Peruu värbkakk (*Glaucidium peruanum*) poseerib ja meelitab teisigi linde istandusest meie ette. Järgneb tüütu sõit läbi öise Peruu ja ainuke eredam hetk on, kui ühe peatuse ajal suure parve peruu jämejalg leia. Ka välja-
videvikusorre (*Chordeiles acutipennis*) on näha. Ööd oleme Lima lennujaama lähistel hotellis.

Põllud 5 km ristist

Blue-black Grassquit ++

Short-tailed Field-tyrant 1 (poseerib)

Rufous-collared Sparrow ++

Long-tailed Mockingbird

House Sparrow

Vermilion FC

Scrub Blackbird

House Wren

> 3 km Pampa Patayana

Slender-billed Finch 2/

Bran-colored FC 1

Lesser Nighthawk 2

Paracas

Sandwich Tern 1

Peruvian Tern 1

San Andra

Sanderling 50+

Semipalmated Sandpiper 10+

American Oystercatcher 3

Larus/Sterna 1000+

Grey Plover 1 ja delfiin 2

Pisco N rand

Andean Coot 500+

Cinnamon Teal 50+

Semipalmated Sandpiper 50+

Least Sandpiper 20+

Black-necked Stilt 20

Puna Ibis 30

Larus/Sterna 10000+

Semipalmated Plover 10

Peruvian Meadowlark 2
Wilson's Phalarope 3
Lesser Yellowlegs 20
Greater Yellowlegs 1
Spotted Sandpiper 5
American Oystercatcher 5
Striated Heron 2
Moorhen 200+

Pisco
Shiny Cowbird 1
(*Pacific Parrotlet* 5) *C-cat*

Lunahuana
Andean Swift 3

Inca Huasi
Black-necked Woodpecker 4
Peruvian Pygmy-owl 2
Chimney Swift 4
Yellow-billed Tit-tyrant 2
Andean Swift
Groove-billed Ani 10
Band-tailed Seedeater 2

Nuevo Imperial 17:45
Streaked Saltator 4
Chestnut-collared Swallow 10
Amazilia HB
Mountain Parakeet 50
Barn Swallow 50+
Peruvian Thick-knee 2

Cerro Azul, Senior de los Milagros
Peruvian Thick-knee 42!
Lesser Nighthawk 1 ja palju nahkhiiri

16.11

Lend Cuzcosse on valutu. Öömaja on meil kohe lennujaama kõrval, et logistika paremini sujuks. Linn on kõrgel (3000 masl), seega võtab natukene hingeldama. Kütame taksoga lähistel oleva Huarcapay linnujärve äärde ja kõmbime korraliku retke maha. Uusi linde näeme palju ja sealhulgas ka lokaalselt levinud Bearded Mountaineeri (*Oreonympha nobilis*). Taksojuhiga pidi hinna osas jagelema. Tüüpiliselt öeldakse alguses üks hind, pärast hakatakse raha juurde nuiama. Gringole on dollari märk otsa ette tätoveeritud. Tagasi linna liigume *collectivoga*. Odav ja lõbus sõit. Kui aeg pole piirav tegija, siis *collectivo* on siinmail odavaim liikumisvahend. Öhtul hangime linnast piletid Macchu Picchule. Sellest Peruu tähtsaimast vaatamisväärsusest leidub palju informatsiooni, mida siinkohal kordama ei hakka.

Cuzco 8:30
Rufous-collared Sparrow 10
Eared Dove +
Andean Gull 1
American Kestrel 1

Huacapistán järved
Yellow-winged Blackbird 5
Puna Teal 40
Barn Swallow 4
Andean Coot 50
Andean Gull 50
Moorhen 5
Greater Yellowlegs 1
Lesser Yellowlegs 5
Black-necked Stilt 3
White-tufted Grebe 4
Puna Ibis 4
Great White Egret 1
Black-crowned Night-heron 1
Wren-like Rushbird +
Cattle Egret +
Rufous-collared Sparrow 100+
Neotropical Cormorant 2
White-collared Swift 10
Speckled Teal 40
Plumbeous Rail 4
Wilson's Phalarope 4
Cinnamon Teal 5
Mountain Caracara 2
Andean Lapwing 2"2'
Chiquanco Thrush +
Blue-and-yellow Tanager 5
Rusty-fronted Canastero 6
Andean Flicker 4
White-browed Chat-tyrant 4
Giant HB 1
Band-tailed Seedeater 50
Green-tailed Trainbearer 1
Bearded Mountaineer 1
Sparkling Violet-ear 1
Rusty Flowerpiercer 1
Bank Swallow 1
Mitred Parakeet 35 ü
Cinereous Conebill 2
Yellow-billed Pintail 1
Hooded Siskin 10

17.11

Hommikuks korraliku plaani pole, seega Uku teeb Google Mapsi põhjal maastikuanalüüsi. Palju häid kohti lähistel pole. Ortofotolt lubavalt tundubasse Willkarpay külasse läheme taksoga. Selgub, et see on suht mõistlik koht linnuvaatamiseks. Esmalt jookseb redu-mägitinamu (*Nothoprocta pentlandii*) üle autotee ja hiljem leiame mitu väga head liiki, keda hiljem ei kohtagi (Creamy-crested Spinetail, Streak-fronted Thornbird, Crested Becard jt.). Seega Uku improvisatsioon oli vähemalt sama tõhus kui oleks olnud rendiautoga kuskil kaugemal tiirutamine. Kadri teeb samal ajal Cuzcos kultuuriringi. Meie, ebakultuursed linnumehed, jõuame linna tagasi keskpäevaks. Järjekordse ebameeldiva kogemusena jääb meie seltskond lennujaama lähistel kohalike varaste tõttu kahe kaamera ja ühe juustutüki võrra vaesemaks. Oleme kõik üsna shokis ja teha pole enam muud kui kohaliku politsei poole pöörduda ja asjast raporteerida. Järgneb umbkeelsete lennujaamapolitseinikega seletamine ja seejärel bürokraatia politseijaoskonnas. Mõne tunni jooksul saab see ebameeldiv asi aetud, aga üks meist on retke lõpuni kaamerata ja tehtud pildid on ka läinud. Ainuke positiivne aspekt on, et dokumente ei varastatud.

Willkarpay 3500 masl
Andean Tinamou 2
Green-tailed Trainbearer 4
Plain-colored Seedeater 10
Greenish Yellow-finch 3
Rusty-fronted Canastero (poseerib)
Creamy-crested Spinetail 2
Yellow-billed Tit-tyrant 2
Streak-fronted Thornbird 2
Golden-billed Saltator 4
Crested Becard 1/1
Variable Hawk 1
White-browed Chat-tyrant 15
Mourning Sierra-finch 10
Streak-throated Bush-tyrant 1
Black-throated Flowerpiercer 1
Spot-winged Dove 10+
Peruvian Sierra-finch 10
Andean Flicker 4

18.11

Täna on plaanis jõuda hostelisse nimega "Yellow River". See Santa Maria lähistel asuv koht on meile hea stardipaik Macchu Picchule matkamiseks. Meid juba hotelli ees ootav taksojuht Eric pole väga inglisekeelne, aga Aliast mängides saame hakkama ja tüüp on hea juht. Teel teeme kõhutunde põhjal peatusi ja linde tuleb jõudsalt. Näiteks Chestnut-breasted Mountain-finch (*Poospiza caesar*) on üks igavesti hea liik, leviala on tal väga väike. Red-crested Cotinga (*Ampelion rubrocristatus*) on ka hea leid – vaikne ja silmapaistmatu lind, kuid lähemal silmitsemisel väga kaunis. Andide ületuskohas, Abra Malagas, tekib väheke dramaatilisem hetk. Oleme 4500 m kõrgusel kõik kerges hapnikuvaeguses. Kõnnime vaikselt mööda teeserva, kui läheneb pikem autorong. Üks kohalik jõmm alustab pimedas kurvis möödasõitu ja Ukust möödudes tabab auto peegel teeserval kõndiva birderi kätt. Protsessi käigus purustatakse auto peegli kate ja Uku küünarluu. Autojuht korjab maanteele pudenenud peeglikatte ja jätkab sõitu, shokis linnumees lesib kraaviserval ja mõlgutab muremõtteid, kuidas järgmised kaks

nädalat sellise käega kõrgmäestikis ja vihmametsas retke jätkata. Õnneks või õnnetuseks paneme ise esmaseks diagnoosiks luumõra, mis ju linnuvaatamist ei tohiks väga segada. Rene mässib Uku vigase käe elastiksidemesse ja jätkame birdimist, kuna õigesse biotoopi jõudmiseks on vaja veel paarsada meetrit ülespoole üle mäeharja ronida. Luumurru diagnoos saab täpsustatud alles koju Eestisse jõudes. 4500-4600 meetri kõrgusel on väikesed lapid kiirelt kaduvat ja aeglaselt taastuvat *Polylepise* metsa järel ja siin elab mitmeid haruldasi liike. Abra Malaga firmamärki Royal Cinclodest (*Upucerthia aricomae*) meil leida ei õnnestu. Oleme natuke vales kohas ja ei leia õigeid radu üles. Suvaline rappimine madalas *Polylepise* võserikus on raske, nii kõrgel veel eriti ja osade retkeliste murdunud luid arvestamata. Jätkame sõitu ja vaatleme eri kõrgustel linde. Ööseks jõuame "Yellow River"-isse, kus soe vastuvõtt ja suht mõnus olemine. Inglise hosteli omanik valgustab meid kohaliku elu-olu teemadel. Väikesed kurjad puuviljakärbsed tahavad meid nahka pista. Nahka kattev päikesekreemi, higi ja repellendi segu muutub õhtuks teetolmuga segunenud lägaks. Troopilise linnuretke lahutamatu osa. Öösel on siin palju nahkhiiri näha, kuid öölinde ega maas liikuvaid imetajaid ei kohta, kuigi käime lähistel lambitamas.

Urubamba
Giant HB 1
Black-backed Grosbeak 1

7:57
Glossy-black Thrush 2
Torrent Duck 1

>
Great Sapphirewing 1
Chestnut-breasted Mountain-finch 1

Collpani 3317 masl
Rust-and-Yellow Tanager 1
Red-crested Cotinga 1
Red-eyed/Brown-capped Vireo 1
Shining Sunbeam 5
Black-throated Flowerpiercer 1
Rufous-breasted Chat-tyrant 1
Giant Thrush 1

Penas
Brown-bellied Swallow 10
Plumbeous Sierra-finch 1
Tufted Tit-tyrant 1

>
White-winged Cinclodes 1
Stripe-headed Antpitta h
Sapphire-vented Puffleg 1

Abra Malaga
Bar-winged Cinclodes +
Paramo Pipit (RH)

Puna Tapaculo 5
Cinereous Conebill
Blue-mantled Thornbill 2
Streak-throated Canastero 5
Line-fronted Canastero 1

>

Andean Goose 2

> 13:36

Scarlet-breasted Mountain-tanager 3
Blue-and-black Tanager 1 (R)
Puna Thistletail 1

>

Blue-capped Tanager 1
Andean Guan 1
Cinnamon FC 1
Band-tailed Pigeon 2

> 15:50

Andean Cock-of-the-rock 5
Dusky-green Oropendola 1
Slate-throated Redstart 2

Santa Maria 16:30

Red-crowned Ant-tanager 1/1
White-lined Tanager 1/1
Thick-billed Euphonia 1/

"Yellow River"

Black Phoebe 1
Tropical Parula 2
Silver-beaked Tanager 4
Blue-necked Tanager 2
Speckled Chachalaca 2
Social Flycatcher 2
Squirrel Cuckoo 1
Buff-throated Saltator 2

19.11

Hommikul on programmiks kerge jalutus motelli ümbruses. Palju on sekundaarvõsa, asjalikku metsa lähistel väga pole. Linde siiski lisandub, kuna piirkond on uus. Hydroelectricani jõudmiseks teeme ühe otsa logisevale kastiautole hääletades ja teise otsa taksoga. Matk Aquas Calientesesse mööda raudteed kestab mitu tundi. Tasane tee on kõmpimiseks suhteliselt mugav. Palju backbackereid läheb kalli rongisõidu asemel Macchu Picchule siitkaudu matkates. Siin on eriilmelist metsa ja palju linde. Kaljukukesed (*Rupicola peruvianus*) teevad spektaaklit, kuid nende seas on vaid tagasihoidlikuma

sulestikuga emaslinnud. Hotelli leidmine on lihtne, kuna linn on igat masti majutusasutusi täis. Saame esimeses kohas piisavalt hea hinna. Viimase valguse veedame termaalallikail sulistades, lootuses, et basseinist mõni sorr üle lendaks. Soovmõtlemine! Sorride asemel näeme palju pakse iisraeli vanamutte soolavees ligunemas ja see pole mitte ilus vaatepilt. Õhtul süües käies komistame ka ühele eestlaste rühmale otsa. Meist väheke eakam seltskond on turismipaketi asemel samuti valinud isepäi seiklemise ja ühe kompanjoni bussirooli pannud. Saab neile vaid soovida – ohutut liiklemist!

"Yellow River"

Red-eyed Vireo +
Barred Antshrike 2
Gray-breasted Wood-wren 2
Variable Antshrike 4
Swallow-tailed HB 1/ + 1'
Common Tody-flycatcher 1
Purplish Jay 1
Fasciated Tiger-heron 1
Yellow-bellied Seedeater 3
White-tipped Swift 10+
Hooded Siskin
Brown-bellied Swallow 1
Roadside Hawk
Pale-vented Pigeon 2
Turkey Vulture +
Blue-grey Tanager +
Sparkling Violet-ear +

Hydroelectrica - Aguas Calientes 11:00

Saffron-crowned Tanager 3
Ocellated Piculet 1
Blue Dacnis 3
Capped Conebill 1
Hepatic Tanager 1
Green-and-white HB 1
Barred Becard 1/
Mitred Parakeet 5
Torrent Tyrannulet
Sclater's Tyrannulet 3

14:00

Highland Motmot 1
White-capped Dipper 1
Smoke-colored Pewee 1
Streaked Xenops 1
Golden-olive Woodpecker 1
Andean Cock-of-the-rock /2
Swainson's Thrush 1
Spectackled Redstart 1
Ruddy Pigeon 1

Aguas Calientes
Collared Inca 1
Golden-naped Tanager 1
Golden-crowned Flycatcher 2

20.11

Macchu Picchule läheme jala, mis on paaritunnine ülesmäge matk. Linnuvaatlemise mõttes mitte kõige produktiivsem ots. Ilmselt häirib pidevalt treppi mööda sebiv seltskond linde ja trepil ronides pead vaatama jalge ette, mitte puuvõradesse. Üsna raske ronimine kah ja ümbritsev mets pole just esmaklassiline. Oodatult on Macchu Picchus turistimõll ja palju kultuurset kivi. Veedame siin paar tundi ja siis tuleme bussiga alla. Erinevalt Riho kogemusest – suure objektiiviga lasti väravast sisse küll. Oli teisigi, kel pikad objektiivid kaasas. Tagasimatk mööda raudteed on taas linnurikas. Nüüd saame ka isast kaljukukest lähedalt vaadata, kui üks lind otse meie ees üle tee lendab. Aguas Calientest ümbritsevatel matkaradadel võib linnuvaatleja mitu päeva veeta. Hydroelectricas jageleme natuke aega taksojuhtidega ja jõuame mõistlikul ajal tagasi "Yellow Riverisse", kuhu suure osa oma kolast hoiule jätsime.

Aguas Calientes + Macchu Picchu
Azara's Spinetail 2
Russet-crowned Warbler 1
Inca Wren 8
Chestnut-capped Brush-finch 4
Hooded Tinamou 2 h
Rust-and-yellow Tanager 1
Glossy-black Thrush 1
Black-and-white Seedeater 2
Silver-backed Tanager 1
White-bellied HB 1
Mottle-cheeked Tyrannulet 1
Ashy-headed Tyrannulet 1
Beryl-spangled Tanager 1
Scarlet Tanager 1
Streaked Flycatcher 1
Chestnut-collared Swift 50
Capped Conebill
Gray-breasted Wood-wren 5
Bran-colored Flycatcher 1"1'
Booted Raquet-tail 1
Broad-winged Hawk 1
Versicolored Barbet 1
Yellow-green Vireo 1
Andean Cock-of-the-rock 1/ Nice!
Canada Warbler 1
Yellow-olive Flycatcher 1 - eBirdis ka vaatlusi, kuigi määrajaga levikupilt ei kattu

"Yellow River"
Palm Tanager

21.11

Esmalt teeme hommikuse retke motelli ümbruses, seejärel läheme taas Ande ületama. Saame teel kõrgemal pilvemetsas vaadelda, nähes mitmeid tüüpilisi üle 3500 m elutsevaid liike. Abra Malagas teeme taas pikema peatuse, aga Royal Cinclodes dressuurile ei allu, kuigi leiame isegi õiged rajad üles. Radadele on kohalike otsitavate liikide nimed pandud ja seetõttu tead, kust mis liiki otsida. Oleks meelsasti siin veel paar tundi veetnud, kuid hotellist Cuzco lähiste Pisac'i väikelinna on ligi kümnetunnine sõit. Ööbime Pisaci linnas imeodavas majutuskohas. Ka meid Pillcopatasse viiv taksojuht Theodosia on juba siia valmis tulnud. Öhtune linnaskäik on väheke veider kogemus. Päeval on siin suur turg avatud, kuhu tulevad Cuzcos pesitsevad gringod osturetkele, aga nüüd hilistel õhtutundidel pakitakse siin turg kokku. Linn jääb unele. Isegi toidukohtasid pole väga palju avatud, kuid leiame ühe väga viisaka restorani, kus hea toit lauda tuuakse.

"Yellow River"

Smoke-colored Pewee 1

Pearly-vented Tody-tyrant 1

Streaked Flycatcher 1

11:18

White-throated Tyrannulet 5

Tit-like Dacnis 2

Mountain Wren 2

Great Thrush 5

Citrine Warbler 1

Rufous-chested Tanager 1

Brown-backed Chat-tyrant 1

11:36

Sapphire-vented Puffleg 1

Abra Malaga

White-browed Tit-spinetail 3

Ashy-breasted Tit-tyrant 2

Stripe-headed Antpitta 3 h

Tawny Tit-spinetail 1

Rufous-webbed Bush-tyrant 2

Brown-backed Chat-tyrant 2

Black Siskin 2

Mountain Caracara 2

Andean Lapwing 2

22.11

Kohe varakult paneme Manu tee suunas ajama. Sõbralik taksojuht Theodosia räägib vaid hispaania keelt, seega suhtlemine jääb Kadri õlule, kuna ta on mõne päevaga teistelt edukamalt kohaliku keele kiirkursused läbinud. Teel peatusi tehes näeme taas palju uusi liike, kuna kõrgused ja elupaigad vahetuvad kiirelt. Palju ägedaid vaateid kirju-mirjule kultuurmaastikule ja mäestikule. Elu esimene

säbarketsal (*Pharomachrus antisianus*) jääb hästi meelde. Soovitame Paucartambo asulas peatudes Carlos III restorani, kus vanatädi odavalt head toitu pakub. Öhtuks oleme Pillcopatas ja saame siin küla vahel kuni pimeduse saabumiseni vaadelda. Asula tundub suht tsiviliseeritud ja ka Manu tee on ootamatult heas seisus, vastupidiselt loetud hirmulugudele. Ilmselt võib vihmaperioodil tee läbimine oluliselt keerukam olla, kuna maalihked on sagedased ja teega ristuvad jõed täituvad. Theodosia proua pole meile toiduvalmistamisest väga vaimustunud, kuid teeb meile siiski roa valmis. Veider, mujal pakutakse öömajades ikka süüa. Gallito De la Rocase lodge tundub tühjavõitu olevat. Pillcopata väikeasula on viimaseid tsivilisatsiooni tugipunkte enne Manu kaitseala. Isepäi retkel käimiseks võiks see olla vähemalt kolmeks-neljaks päevaks hea tugipunkt. Öömajasid siin mõningaid leidub ja süüa ka antakse ja isegi väike haigla on siin olemas. Mototaksoga pääseb odavamalt mõnesse kaugemasse kohta, kust saab siis päev otsa külla tagasi kõmpides linde vaadelda. Küla on ümbritsetud sekundaarvõsast ja üsna rapitud metsast, kuid linde on ka sellises biotoobis meiesugustel uustulnukatel huvitav vaadelda.

Yachta Pampa

Andean Flicker 6

Mountain Caracara 6"1'

Andean Goose 2

Band-tailed Seedeater +

Peruvian Sierra-finch 50

Rufous-collared Sparrow 100+

6:20

Common Miner 1

Andean Lapwing

6:45 *Chinchita Marca*

Ash-breasted Sierra-finch 10

8:30 *Paucartambo*

Torrent Tyrannulet 2

Hooded Siskin 3

9:50 *Acjanaco*

White-browed Conebill 3

10:45

Masked Flowerpiercer 10

Golden-collared Tanager 1

Scarlet-breasted Mountain-tanager 1

Three-striped Hemispingus 1

Tyrian Metaltail 1

11:30

Amethyst-throated Sunangel 1

12:15

Collared Inca 1

Golden-headed Quetzal 1

Rufous-naped Brush-finch 10 (*Black-faced sp*)
Orange-bellied Euphonia 5

14:00

Solitary Eagle 1
Andean Solitaire 1
Olive-backed Woodcreeper 1
Common Bush-tanager 1
Mountain Wren 1
Beryl-spangled Tanager 4
Pale-legged Warbler 1
Specktackled Redstart 1
Blue-winged Mountain-tanager 1
Yellow-throated Tanager 1 (R,H)

15:10

Double-toothed Kite 1
Blue-headed Macaw 5

15:15

Long-tailed Tyrant 1

15:45

Roadside Hawk 1
Purple Honeycreeper 1
Military Macaw 2
Warbling Antbird 1
Magpie Tanager 1

Pillcopata 16:00-19:00

Blue-headed Parrot 5
Fork-tailed Palm Swift 2
Red-capped Cardinal 1
White-eyed Parakeet 2
Yellow-browed Sparrow 2
Yellow-rumped Cacique 4
Chestnut-fronted Macaw 5
Social Flycatcher
Great Antshrike 1/
Smooth-billed Ani 5
Black-billed Thrush 5
Grayish Saltator 1
Chestnut-bellied Seedeater 3
Swallow Tanager 4
Gray-capped Flycatcher 1
Plumbeous Kite 1
White-crested Elaenia 1
White-banded Swallow 1
Brown-chested Martin 5

Hommikul on sajune, aga sõidame siiski Atalaya sadamaküla suunas. Linde on oodatust vähem, aga uusi liike tuleb tasapisi. Palju metsa on siin hävitatud. Taksojuht Theodosia tõmbab tagataskust trumbi näidates meile teeservas päevaund magavat suurt-tüükasorri (*Nyctibius grandis*). Ilmselt on see lind kohalike seas laialt tuntud, kuna samast isendist tehtud pilte leiame hiljem ka internetist. Lind käib samal oksal magamas juba pikema perioodi jooksul. Atalayas on kohe kõva sadu ja paadid ei liigu. Seega jõeale liikuma me ei pääse ja tiksume siin ühes maailma viimases kohvikus oodates ilma paranemist. Aga sadu ei lakka ja liigume tagasi Pillcopatasse, kus jätame Uku hotelli põdema. Miski kõhutaud vist kallal. Kui Uku vihmametsas keset päeva 8 tundi magab, siis peab tervis ikka päris sant olema. Teised teevad Theodosia juhendamisel retke vihmametsas elutsevate indiaanlaste juurde. Kuigi väsitav matk on pikk ja keset metsaradu, ei kipu linnud end väga näitama. Taimestik on liiga tihe ja piirab nähtavust. Vaevatasuks saavad kultuura-turistid indiaanlastelt seemnetest tehtud kaelakee ja 10 doltsi vaesemaks. Hea, et ei pea lõkke ääres rituaalset tantsu trummide saatel tegema nagu mõni eelnev eesti linnumees. Positiivne on aga see, et meie rühm satub kokku lähedases Villa Carmenis bioloogiajaamas elutsevate ameeriklastega, kes meid järgmiseks päevaks külla kutsuvad. Õhtul söögikohta otsides juhatakse meid Pillcopata „kõige respektieritumasse” restorani, mis ei kannata kriitikat. Mitmed külamemmed on siin 10 x paremat söögipoolist pakkunud ja Rene annaks oma kokakunstiga siinsele kolleegile silmad ette. Resto kehva kulinaarse kogemuse korvavad lähistel laulev selvapäll (*Otus watsonii*) ja hämaruses küla kohal lendav nahkhiirepistrik (*Falco ruficularis*).

Pillcopata > *Atalaya*
Great Potoo 1
Swallow-wing 1
Swainson's Thrush 5
Purplish Jay 1
Black-faced Antthrush 1 s

6:15
Crested Oropendola 1
Bluish-fronted Jacamar 1
Russet-backed Oropendola +

6:30 *Atalaya* (vihm)
Greater Yellowlegs 7
Spotted Sandpiper 1
White-winged Swallow 50
White-collared Swift

>

Emerald Toucanet 1
Fork-tailed Woodnymph 1
Masked Crimson Tanager 4
Paradise Tanager 1
Lemon-throated Barbet auranticollis 1
Slender-footed Tyrannulet 1
Black-tailed Trogon eumorphys 1/
Black-faced Dacnis 1/
Chestnut-eared Aracari 1

Blue-headed Parrot 1

R&H indiaaniretk (Uku haige)

Little Cuckoo 1

Greater Yellow-headed Vulture 1

Piratic Flycatcher 1

Yellow-crested Tanager 1

Pillcopata õhtul

Bat Falcon 1

Tawny-bellied Screech-owl 2 s

24.11

Saamegi end hommikul Villa Carmen bioloogiajaama sisse smugeldatud ja meilt ei kasseerita radadel trampimise eest isegi tasu. Kohalik ülemus annab meile ka radade kaardi kaasa. Alal on mitmekesiseid biotoope ja rapime siin terve päeva erinevatel radadel (peamiselt bambuses) ringi. Kohalik köök pakub odavat ja väga head toitu. Palju USA tudengeid on siin praktikal. Saame kohaliku rahvaga jutu peale ka, kuigi tundub, et tudengitel on siin aktiivne töö käimas ja lullilöömist pole. Peamiseks missiooniks on kohalikele jätkusuutliku loodusvarade kasutamise (metsandus, kalakasvatus jms.) õpetamine ja kohalike kaasamine looduskaitseprojektidesse.

Amatsoonias on suureks probleemiks illegaalne kullakaevandamine, mille käigus hävitatakse vana vihmamets koos pinnasega. Lisaks pääseb kulla ekstraheerimisel jõgedesse ohtralt elavhõbedat, mis on eriti Puerto Maldonado piirkonna kalastikule üsna hävitava hoobi andnud.

Linde on väikesel alal palju. Mujal Pillcopata vahetus läheduses oleks eri metsatüüpidesse sissepääsemine oluliselt keerukam ja suuremaid liike ilmselt jahitakse ka. Siin tunnevad hoatsiinid (*Opisthocomus hoazin*), tinamud ja muud suuremad liigid end turvalisemalt. Keskuse kõrval olevad kalatiigid lisavad oluliselt liigirikkust, kuna metsajärvi siin lähistel meie teada pole. Tõeline kvaliteetaeg - pole autoga sõitmist ega taksojuhtidega kemplemist, ümber laiub vihmamets koos seal peituvate elukatega. Lihtsalt trambi ringi ja hoia silmad-kõrvad lahti.

Pillcopata, Villa Carmen

Straight-billed Woodcreeper 1

Violaceous Jay 1

Plum-throated Cotinga 1

Buff-throated Saltator 1

Chestnut-tailed Antbird 2

Great Antshrike 1

Warbling Antbird 1

White-lined Antbird 1

Amazonian Antpitta 1

Bamboo Antshrike 1

Bluish-slate Antshrike 4

Pectoral Sparrow 1

Dusky-cheeked Foliage-gleaner 1

Wedge-billed Woodcreeper 1

Dot-winged Antwren 2

Long-tailed Tyrant 1

Swallow Tanager 1
Grey-headed Wood-Rail 1
King Vulture 2
Cinereous Tinamou 1 s (Uku nägi)
Swallow-tailed Kite 6
White-banded Swallow 5
Plumbeous Kite 25
White-collared Swift 50
Black-fronted Nunbird 1
Manu Antbird 2
Plain Xenops 1
Pale-tailed Barbthroat 1
Buff-rumped Warbler 1
Sunbittern 1
Alder Flycatcher 1
Chestnut-capped Puffbird 1
Chestnut-bellied Seed-finch
Fine-barred Piculet 1/1
Limpkin 1
Slender-billed Xenops 1
Short-crested Flycatcher 1
Goeldi's Antbird 2/
Purple Gallinule
Sapphire-spangled Emerald 2
Great Kiskadee 1
Plain-crowned Spinetail 1
Rufous-breasted Hermit 1
Hoatzin 3
Sulphur-bellied Flycatcher 1
Eastern Kingbird 1
White-eyed Parakeet 1
Bananaquit
Undulated Tinamou 1 h
Ruddy Pigeon 1
Barn Swallow

25.11

Päeva esimese poole käime taas Villa Carmenis radu läbi, ikka veel palju uusi liike leides. On ikka hea koht. Lisaks lindudele leiame ka džunglitaimestikku peitunud vana lennuki Antonov 2 (1947 a mudel). Lagunenud lennukivrakk on elupaigaks kahte liiki nahkhiirtele ja eriti kurjadele herilastele, kellega meil õnneks kontakti ei tekkinud. Villa Carmenis endine omanik olevat kunagi siin väikest lennuliini üleval hoidnud, aga äri läks 1990 a paiku mitme juhtunud lennuõnnetuse tõttu vett vedama. Õhtul improviseerime Atalaya suunas jalgsi matkates. Õõretk on tulemusetu ja see morjendab. Oleme päris palju pimedas linde kuulamas käinud, kuid metsad on päris vait. Kas on vale aastaaeg või biotoobid valed?

Pillcopata, Villa Carmen
Black Caracara 1
Gray-necked Wood-rail 1 nähtud + 2 h
Pale-legged Hornero 3
Crimson-crested Woodpecker 1/1
Swallow-wing 5
Little Woodpecker 2
Black-throated Antbird 1
Barred Antshrike 1
Amazon Kingfisher 1
Great Tinamou 1 h
Band-tailed Manakin 1/
Yellow-tufted Woodpecker 2
Scarlet Tanager /1
White-bearded Hermit 1
Flammulated Pygmy-tyrant 1
Amazonian Antpitta 1 nähtud
Bare-necked Fruitcrow 5
Sepia-capped Flycatcher 1
Greater Yellow-headed Vulture 1
Anhinga 1

Atalaya tee õhtul (Uku)
Lineated Woodpecker 1
Turquoise Tanager 3
Yellow-billed Nunbird 2

26.11

Terve päev üle Andide sõitu Cuzcosse. Teel on palju vaatlemist ja tulemuseks on väga mitmekesine linnupäev. Hotellis oleme vanas tuttavas kohas Cuzco lennujaama kõrval. Õhtul teeme ringi Cuzco vanalinnas, mis on üks külastust vääriv paik. Linna arhitektuuri on kõik ajastud oma märgi jätnud. Kultuurihuviline võib siin muuseumi mööda kolades paar sisutihedat päeva mööda saata.

Pillcopata >
6:15
Spix's Guan 2
Rufous-collared Swift +

6:45
Highland Motmot 1
Plumbeous Pigeon 1
Paradise Tanager 3
Golden-naped Tanager 1

7:15
Southern Rough-winged Swallow 5
Cerulian Warbler 1

Deep-blue Flowerpiercer 2
Stripe-chested Antwren 1
Golden Tanager 1

8:58

Specktackled Redstart
Saffron-crowned Tanager
Common Bush-tanager
Dot-winged Antwren
Bay-headed Tanager 1
Chestnut-backed Antshrike /1
Olive-striped Flycatcher 1
Orange-bellied Euphonia 1

1170 masl

Rufous-rumped Foliage-gleaner 1

9:30

Blackburnian Warbler 1
Black-eared Hemispingus 1

2200 masl

Blue-capped Tanager 2
Beryl-spangled Tanager 1
Capped Conebill
Green-fronted Lancebill 1

10:45

Violet-throated Starfrontlet 1
Tufted Tit-tyrant 2

14:05

Plain-breasted Earthcreeper 1
Rufous-naped Ground-Tyrant 2

16:00

Huarcapay järved
Bare-faced Ground-dove 1

27.11

Nüri sõidupäev, linnuvaatlemist on vaid autoaknast keset asulaid. Esmalt on lend Limasse, kus saame uue rendiauto ja siis suundume läbi Lima liiklushulluse Santa Eulaliasse. Hotellidega siin väikelinnas hõisata pole ja jõuame otsapidi retke hulleimasse urkasse, mida juhib kavaldav vanamutt. Esmalt lubatakse kala (mida siiski pole), seejärel lubatakse räpane hotellituba ära koristada (mida tehakse väga pinnapealselt). Peldikus vesi ei jookse ja aknad on katkised. Hind ja kvaliteet ei lähe siin mitte kokku. Asulas väga toidukohti valida pole, toidupoode siiski on ja saame natuke varusid täiendatud. Santa Eulalia tundub olevat selline linnake, kus Lima rahvas nädalalõpul lapsi veeparki sulistama toob

ja nädala keskel on kõik majutusasutused surnud. Avatud on vaid väga kallid kohad, mida vältida. Oleme ülesõitnud sihtinud majutuskohi, kus saaks hakkama 20-30 SOL'i per nina. Üldiselt sellise koha ka leiad ja enamasti on 20 SOL'ine küljealune linnumehale piisavalt viisakas. Suuremate teede ääres ja linnades on majutuskohi reeglina üsna palju. Päril perifeeriasse minnes tasub olukorda eelnevalt uurida.

Linde siin linnakeskkonnas väga ei kohta, kuigi taimestikku natuke on. Eks kellaaeg on ka juba hiline.

Cuzco > Lima

Lima 16:00

Peregrine 1

17:00 Santa Eulalia sitaleedi hotell

Harris's Hawk 1

Amazilia HB 1

Vermilion FC 2

Blue-and-yellow Tanager 1

(Saffron Finch 2) E/C-cat

28.11

Terve päev sõitu järjekordse Andide ületamiseni. Kadri irdub seltskonnast poolel teel ja läheb kultuurilisemat marsruuti pidi. Kohtume paari päeva pärast. Meie jätkame linnulisemal kursil ja saame Santa Eulalia orgu läbival teel kõvasti liigilisa. Ühe suure kanjoni kohal passides leiame ka loodetud andi kondori (*Vultur gryphus*). 4600 m kõrgusel soos trampimine on äge kogemus. Oleks aga võinud autost ikka riideid ka peale võtta. Üllatus-üllatus, et mägedes nii külm võib olla. Saame siinse staari – diadeemtüllu (*Phegornis mitchellii*) – kenasti nähtud ja palju muid *paramo* liike ka. Endemne cinclodes ei näita end. Õhtul jõuame Junini asulasse, kus saame järjekordse hotellielamuse. Mürarikast maanteed vältides läheme kõrvaltänavast hotelli otsima. Lõpetamegi "vaiksemas" nurgakeses, kus kehakeeles suheldes saame imeodava hotellitoa. Odava hinna saladus selgub, kui hotelli kõrvalhoones pidu käima tõmmatakse. Öö läbi on bänd pinisemas ja akna all seisva auto sireen iga basstrummi löögi peale huilgamas. Renel ja Hannesl tahab 4 km kõrgusel magades hapnik ka otsa saada. Uku topib tropid kõrvadesse ja elab öö valutumalt üle, kuid ega korralikumast magamisest ei tule meil kellegil miskit välja.

Santa Eulalia tee

6:30 km 11

Bare-faced Ground-dove 2

Black-necked Woodpecker 1

Groove-billed Ani

Croaking Ground-dove

Peruvian Pygmy-owl 1

Southern-beardless Tyrannulet 5

Golden-bellied Grosbeak 3

7:40

Streaked Tit-spinetail 2

Great Inca Finch 1

8:10

Andean Condor 1

Andean Swift

8:45

White-browed Chat-tyrant 1

Rusty-bellied Brush-finch 2

Andean Tinamou 1

Black-crested Tit-tyrant 1

9:30

Black-winged Ground-dove 4

10:20

Giant HB 1

Rusty-crowned Tit-spinetail 1

10:40

Canyon Canastero 5

Rufous-naped Ground-tyrant 1

12:20 4185 masl

Plain-breasted Earthcreeper 5

White-winged Diuca-finch 10

13:15 4266 masl

Viscacha 2

Bright-rumped Yellow-finch 50

Black Metaltail 1

Andean Tit-spinetail 1

Black Siskin

Streak-throated Canastero 3

Puna Ground-tyrant 5

13:30

Giant Coot 2

16:30 ex Milloc

Andean Negrito 4

Crested Duck 2

Black-faced Ibis 2

Diademed Sandpiper-plover 1

Puna Snipe 7

Rufous-bellied Seedsnipe 2

White-fronted Ground-tyrant 5

Bright-rumped Yellow-finch 150

Speckled Teal 4

Hommikul on hotelli ümbrus purjutavaid noori täis. Pidu hakkab läbi saama. Meie autot pole õnneks ära varastatud ega sinna sisse murtud ka mitte. Meie pidu alles algab ja suundume Junini järve äärde. Siin on vägev linnuelu, järvel on tuhandeid veelinde. Ainuke probleem on see, et vabavee ala on üsna kaugel ja sinna saab vaid kaugelt toruga vaadata. Kaldad on palistatud ca kilomeetri laiuse läbimatu roovööndiga. Proovime kohalikega suhelda, et järvele pääseks endemset pütü vaatama, aga paadimehi külas pole ja kaitseala keskus on täitsa välja surnud. Müstika! Junini pütü (*Podiceps taczanowskii*) pidi piirkonna kaubamärk olema, iseasi kas kohalikud ise ka seda teavad. Jääb arusaamatuks, kuidas Peruu linnutuurifirmad siin järvele pääsevad. Ehk on mingil aastaajal veetase kõrgem. Igal juhul on järv väga halvas seisus, kuna ümbruskonna kaevandustest lastakse mürgised jäägid siiasamasse ja järve kalastik on kadumas. See on endemsele lennuvõimetule pütile saatuslikuks saamas. Pärastlõunal on peatustega sõit Tarma suunas. Leiame nii hotelli kui Kadri üles. Kadri on üksi seignud ilma suuremate intsidentideta.

Junini järv

Chilean Flamingo 300+

Andean Goose 100+

Puna Teal 100+

Speckled Teal 100+

Ruddy Duck 50+

Crested Duck 2

White-tufted Grebe 10

Silvery Grebe 4

Cattle Egret 10+

Great White Egret 2

Black-crowned Night-heron 2

Puna Ibis 500+

Variable Hawk 2

Mountain Caracara 5

Aplomado Falcon 1

Plumbeous Rail 4

Andean Coot 5000+

Moorhen 100+

Andean Lapwing 50+

Andean Avocet 3

Puna Snipe 1

Greater Yellowlegs 1

Andean Gull 100+

Croaking Ground-dove 2

Burrowing Owl 1 (*Andean ssp.*)

Black-breasted Hillstar 3

Andean Flicker 10

Common Miner 4 *Andean*

Dark-winged Miner 5

Sedge Wren 1

Plain-breasted Earthcreeper +

Bar-winged Cinclodes ++

Wren-like Rushbird +
Andean Negrito 100+
Many-colored Rush-tyrant 1
Black-billed Shrike-tyrant 3
Andean Swallow 2
Short-billed Pipit 10
House Wren 1
Chiquanco Thrush +
Peruvian Sierra-finch 30+
Ash-breasted Sierra-finch 50+
Bright-rumped Yellow-finch 200+
Rufous-collared Sparrow 100+
Black Siskin 10+ ja imetajatest *Andean Zorro* 1

> 4200 masl
Vicuna 10+
Cordilleran Canastero 3
Streak-backed Canastero 10
Andean Swallow 5

Durasnillo tee 3550 masl
White-browed Chat-tyrant
Spot-winged Dove
Giant HB
Black Metaltail 3
Black-throated Flowerpiercer 4
Hooded Siskin
Golden-billed Saltator
Variable Hawk
Striated Earthcreeper 2
Bronze-tailed Comet 1/ (Uku)

30.11

Sõidame kiirelt Villa Ricasse. Teel väga häid peatumisvõimalusi pole, kuigi kohati metsa teeservas leidub (näiteks enne San Ramoni). Kahjuks ei leia ka kõrvalepõikamiseks võimalusi. Villa Ricasse jõuamegi üsna ladusalt ja otsime endale öömaja. Asula on üsna suur ja majutuskohati on eri hinnatasemes. Liigume siin Valqui raamatus soovitatud teid pidi. Villa Rica on ümbritsetud kohviistandusest, kuid siit hargneb palju teid, mis viivad ka puutumata metsa. Nagu näeme, on vana metsa leidmine üha raskemaks muutunud. La Cumbre teel on mets korralikult maha tõmmatud ja tee on väga hullus seisus. Linde näeme keskpäeva kuumust arvestades siiski üsna palju, kuid parematesse biotoopidesse jõudmiseks oleks vaja rohkem aega, et metsateed mööda kaugemale logistada. Seevastu Oconali järv on tõeline linnuauk, kus päeva viimase valguse veedamegi. Kohalikud teevad nädalalõpul siin küll korralikult mürglit, kuid linde on siin mitmekesiselt ja paik asub Villa Rica linnakese külje all. Siin on mitmeid põnevaid liike, näiteks Rene saab revanshi väike-händpardi (*Oxyura dominica*) üle, kes tal Panamas käest lipsas. Lisaks 2 liiki ruiklasi, palju veelinde, Subtropical Doradito (*Pseudocolopteryx acutipennis*) jpm. Öölinnud end taas ei ilmuta, kuigi ootame järvekaldal pimeduseni.

Tarma > Villa Rica > linnupeatus San Ramon

Yellow-headed Caracara 1

Swallow Tanager

Yellow-bellied Seedeater

> 800 m

Mealy Parrot 2 (RH)

Villa Rica, La Cumbre tee

Yellow-tufted Woodpecker 1

Slaty-capped Flycatcher 1

Roadside Hawk

Tricolored Brush-finch 10

Spotted Tanager 2

Blue-winged Mountain-tanager 1

Highland Elaenia 1

Yellow-throated Tanager 1

Blue-necked Tanager +

Bay-headed Tanager 1

White-winged Tanager 1/1

Silver-backed Tanager 1

Green Jay 1

Ash-browed Spinetail 1

Creamy-bellied Antwren 1

Bananaquit 2

Streaked Xenops 2

Western Wood-pewee 1 (häält kuulnud)

Sparkling Violet-ear +

Sapphire-spangled Emerald 1

Marble-faced Bristle-tyrant 1

Oconali järv

Wattled Jacana 10

Blackish Rail 2

Rufous-sided Crake 4

Snail Kite 5

Azara's Spinetail 1

Cocoi Heron 2

Black-faced Tanager 3

Dull-colored Grassquit 1 (Uku)

Subtropical Doradito 1

Amazonian Kingfisher 1

Masked Duck 1

Great White Egret 1

Striated Heron 1

Neotropical Cormorant 100+

Anhinga 50+

Purple Gallinule 10+

Moorhen 20+
Smoke-colored Pewee 2
Black-necked Stilt 1
Common Tody-flycatcher 1

1.12

Esmalt tiir Canal De Piedra suunas. Taas sama mure - mets kadunud, noored istandused asemel ja tee läbimine aeglane. Mõned huvitavad linnud siiski näeme, kuid sekundaarbiotoobis on tihedas võsas lindude tagaajamine neotroopika proffide ala ja eeldab väga head häältetundmist. Paljud linnud poevad kiirelt peitu, näidates end vaid sekundiks. El Carmen tee tundub palju kenam olevat, tagasiteel liigume seda mööda. Vanades kohviistandustes linnuelu ikka on, kuigi puude võrad on kõrgel. Kesise metsa asemel tasub linnuvaatlemiseks just kõrgemate puudega vanu kohviistandusi soovitada. Saame ka korraliku vihma kaela ja El Carmen tee lõpus on tee üles kaevatud. Pääseme õnneks siit siiski läbi. Ööseks oleme tagasi Tarmas, kust Limasse on lühem maa.

Villa Rica, Canal De Piedra tee

6:50

Long-tailed Sylph 1

Coraya Wren 2

Pale-edged Flycatcher 1

Highland Elaenia 2

Blue-headed Parrot 2

Scale-crested Pygmy-tyrant 1

Peruvian Tyrannulet 3

7:50

White-bellied HB 1

8:46

Chestnut-eared Aracari 1

9:15

Variable Antshrike 1

Thrush-like Wren 1

Squirrel Cuckoo 1

El Carmen tee

Olivaceous Woodcreeper 1

Lineated Woodcreeper 1

Montane Foliage-gleaner 1

Guira Tanager 1

Olivaceous Greenlet 3

Purple-throated Euphonia 1/

12:10

White-winged Becard 1/1

13:25

Golden-bellied Euphonia 1/1 pesa

17:00

White-browed Antbird 1/

White-tipped Swift

Emerald Toucanet 1 oropendola pesa kallal

2.12

Teeme teel Limasse veel viimase ürituse kõrgmäestikust kvaliteetliike leida ja suure vedamise tõttu saame 3 head liiki nähtud. Peruu haruldasemaid liike - White-bellied Cinclodes (*Cinclodes palliatus*) - ilmub meie ette lausa 4-isendilises parves. Seda liiki on järel vaid alla 300 isendi, kuna turbakaevandamine on hävitanud suure osa selle liigi elupaigast. Lisaks saame kõik isikliku kõrgusrekordi tehtud - 4860 masl. Teel tõmbab politsei meid taas maha, aga lolli näoga umbkeelset turisti mängides tuleme rahaliste kaotusteta olukorrast välja. Tuleb välja, et siin on ka sõbralikumaid politseinikke olemas. Läbime mõne üsna rusutud välimusega kaevanduslinna. La Oroya on oma pliimürgistuse probleemidega üle maailma kurikuulus. Kaevanduspiirkondades on elukeskkond päris saastunud, kuid suurt raha teenima tulevad kaevurid sellest ei hooli. Tsink, vask, hõbe jm. maavarad on Peruu hilise majanduskasvu olulisim alustala, keskkonnale ja kohalikele elanikele tekitatav kahju pole seejuures oluline. Röövmajanduse taga on peamiselt USA kapital.

Alahinnata ei saa ka kokaiinikasvatust – riik on ju kokaiinitootmises Kolumbia nüüdseks edestanud.

Uued kokaiinisordid pole kasvutingimuste osas nii nõudlikud ja seetõttu on kokaiinipõldude tarbeks hakatud vihmametsa veelgi rohkem laastama.

Rendiauto tagastamisel üritatakse meilt taas ekstrakopikat välja pressida, väitega, et auto on väga must ja vajab pesu. Euroopas samas seisus auto tagastamisel ei teki kunagi probleemi. Tagasilend on pikk ja tüütu nagu transatlantiline lend ikka. Rene ja Uku saavad tagasiteel ühe toreda õhtu Brüsselis veeta.

Marcopomacocha tee

White-bellied Cinclodes 4

Junin Canastero 3

Stripe-headed Antpitta 2

Taczanowski's Ground-tyrant 1